

SUOMEN PANKIN
KIRJASTO

EDUSKUNNAN PANKKIVALTUUSMIESTEN

KERTOMUS

VUODELTA 1961

EDUSKUNNAN
PANKKIVALIOKUNNALLE

HELSINKI 1962

EDUSKUNNAN PANKKIVALTUUSMIESTEN

KERTOMUS

VUODELTA 1961

EDUSKUNNAN
PANKKIVALIOKUNNALLE

HELSINKI 1962

SISÄLLYS

	Sivu		Sivu
<i>Suomen Pankin toiminta</i>	3	Korkokysymys	13
Taloudellinen kehitys vuoden 1961 aikana ..	3	Suomen Pankin talletustodistusten korko ..	13
Suomen Pankin rahapolitiikka	3	Kassavarantosopimus ja kassavarantotilien korko	13
Yhteenvedo pankin tilan kehityksestä	5	Rahanuudistus	14
Valuuttakurssit ja pankin ulkomaiset suhteet	6	Uudet 1, 5, 10, 50 ja 100 markan setelit ..	15
Suhde valtioon	7	Hämeenlinnan konttorin lakkauttaminen ..	16
Suoranainen luotonanto ja suhde omiin asiak- kasiin	7	Mortgage Bank of Finland Oy:n uusien osakkeiden merkitseminen	16
Suhde rahalaitoksiin	8	Suostumus Mortgage Bank of Finland Oy:n lainojen ottoon	16
Setelistö	9	Viran- ja toimenhaltijain palkkausten korot- taminen	17
Setelinanto-oikeus ja sen käyttö	9	Myönnetyt eläkkeet, perhe-eläkkeet ja avus- tukset	17
Tilinpäätös	9	Haarakonttorien valvojat	17
<i>Pankkivaltuusmiesten käsittelemiä asioita</i>	12	Pankkivaltuusmiehet	18
Tilintarkastus	12	Tilintarkastajat	18
Lainausliikkeen ja valuuttakaupan tarkastus	12		
Inventaukset ja haarakonttorien tarkastuk- set	12		
Pankkivaltuusmiesten valvonnan alaiset ra- hastot	12		

Suomen Pankin toiminta

Taloudellinen kehitys vuoden 1961 aikana

Vuoden 1961 taloudelliselle kehitykselle oli täystyöllisyys leimaa antavana piirteenä. Työvoiman puutettakin ilmeni erällä aloilla. Kokonaistuotannon kasvu perustui enenevässä määrin tuottavuuden parantumiseen. Kun ei aikaisemmin käyttämättömistä tuotantovoimista enää ollut saatavissa mainittavaa lisäystä taloudelliseen toimintaan, hidastui kansantuotteen volyymin kasvu noin 6 %:iin, mitä vuonna 1960 vastasi 9 %. Kansantuotteen volyymi oli vuoden viimeisellä neljänneksellä noin 28 % korkeammalla tasolla kuin suhdannekehityksen aallonpohjassa vuoden 1958 keväällä, mikä kuvastaa yli kolme vuotta jatkuneen taloudellisen laajentumisvaiheen voimakkuutta.

Kokonaistuotannon tasaantuessa sekä sijoituskysynnän että varsinkin kulutuskysynnän nousu jatkui. Investointien painopiste oli talonrakennustoiminnan piirissä. Mutta ns. tuotannollisten investointien ryhmässä — asuinrakennustoiminta pois luettuna — näyttivät kone- ja laiteinvestoinnit olevan johdossa. Tämä osa kysyntää aiheutti välittömästi tuonnin lisääntymistä. Yksityinen kulutuskysyntä kohosi vuoden 1961 aikana varsin jyrkästi. Kulutus kasvoi etenkin vuoden loppupuoliskolla enemmän kuin investoinnit ja vienti, jotka nykyisen suhdannenousun aikaisemmissa vaiheissa olivat kysyntää eniten lisäävät tekijät. Tähän kulutuksen kasvuun vaikutti väestön käytettävissä olevien tulojen huomattava lisääntyminen, mikä osaltaan johtui valtion kasvaneista tulonsiirroista yksityisille. Kestokulutushyödykkeiden osuus kulutuksesta kohosi jatkuvasti, mikä puolestaan merkitsi tuontiin kohdistuvaa lisäkysyntää.

Viennissä lisääntyi metsätaloustuotteiden ja paperiteollisuustuotteiden osuus. Sen si-

jaan puuteollisuustuotteiden kohdalla vientitulos ei noussut edellisvuotista suuremmaksi. Vaikka myös paperiteollisuustuotteiden vienninäkymät heikkenivät vuoden aikana, oli viennin arvon lisäys vuoteen 1960 verrattuna lähes 7 %. Keskimääräiset vientihinnat pysyivät lähes muuttumattomina. Tuontikysynnän vilkkaus puolestaan nosti tuonnin arvon yli 8 % korkeammalle tasolle kuin edellisenä vuonna. Tämä lisäys oli melkein yksinomaan volyymin kasvua. Kauppataseen vajoaus oli 31 mrd markkaa, mutta kun vaihtotaseen näkymättömät erät osoittivat 8 mrd markan ylijäämää, jäi maksutaseen vajaukseksi 23 mrd markkaa. Suomen Pankin kulta- ja valuuttavaranto kasvoi kuitenkin jonkin verran, mikä johtui huomattavasta ulkomaisten luottojen käytöstä.

Huolimatta liikkakysynnästä hinnat pysyivät suhteellisen vakaina. Hintatason nousu oli lievempi kuin kahtena edellisenä vuonna. Kuluttajan hintaindeksi kohosi 1.8 % ja tukkuhintaindeksi 0.8 %.

Suomen Pankin rahapolitiikka

Suhdanteen ylikuumenemisen ja maksutaseen heikentymisen välttämiseksi Suomen Pankki pyrki kertomusvuonna rahapolitiikassaan ehkäisemään kokonaiskysynnän kasvua. Kun rahalaitokset olivat taipuvaiset lisäämään antolainaustaan yli ottolainauksen kasvun, vaikka ottolainaus jo sinänsä kehittyi varsin edullisesti, pankki kohdisti toimenpiteensä lähinnä rahalaitosten luotonannon kasvun hidastamiseen ja niiden maksuvalmiuden heikkenemisen ehkäisemiseen.

Vaikuttaakseen liikepankkien ja Osuuskasojen Keskus Oy:n luottopolitiikkaan Suomen Pankki korotti helmikuun alusta redis-konttauksista perittävän lisäkoron asteikko-

eräiltä osin. Samalla määrättiin, että jos nämä pankit parantavat maksuvalmiuttaan Suomen Pankin asettamien tavoitteiden mukaisesti, ne vapautuvat maksamasta lisäkorkoa asianomaisina kuukausina. Viimeksi mainitulla keinolla ei kuitenkaan käytännössä osoittautunut olevan sanottavaa vaikutusta, ja pankit luopuivat pian pyrkimästä asetettuihin maksuvalmiustavoitteisiin. Luotonannon kasvua jarrutti kuitenkin varsin huomattavasti se, että lisäkoron asteikko oli yleensä, niin että lisäkoron suhteellinen rasitus automaattisesti lisääntyi rahalaitosten rediskonttausten kasvaessa. Lisäkoron enimmäis-suuruus oli kertomusvuoden ajan 4 %.

Rediskonttaavien rahalaitosten antolainauskorkojen porrastusta, jota Suomen Pankki oli määräämissään rajoissa sallinut laajentaa vuoden 1960 kesäkuusta lukien, lisättiin edelleen kertomusvuonna. Johtokunta päätti maaliskuun alussa, että liikepankit ja Osuuskassojen Keskus Oy saavat soveltaa yli 7 %:n mutta enintään 8 %:n korkoa luottomäärään, joka on enintään 20 % asianomaisen rahalaitoksen vuoden 1960 lopussa olleesta luotonannosta yleisölle. Korkojen muuttamisen edellytyksenä oli, että rahalaitoksen punnittu keskimääräinen antolainauskorko ei ylitä 7 %:a. Koron korotukset ja alennukset kehoitettiin kohdistamaan samantyyppisiin luottoihin kuin edellisenäkin vuonna. Useimmat rediskonttaavista rahalaitoksista muuttivatkin korkojensa porrastusta näissä rajoissa, niin että vuoden lopussa oli yli 7 %:n korolla annettujen luottojen määrä yhteensä 54.6 mrd markkaa.

Rediskonttausten peruskorko pysytettiin vuoden aikana entisellään eli 6 3/4 %:na. Johtokunta harkitsi vuoden aikana rediskonttausten peruskoron korottamista saadakseen aikaan yleisen korkokannan nousun. Asiasta teki johtokunta pankkivaltuusmiehille joulukuun alussa kirjallisen esityksen, jossa ehdotettiin korkokannan nostamista yhdellä prosenttiyksiköllä. Esitystä eivät pankkivaltuusmiehet hyväksyneet (ks. s. 13).

Kun Suomen Pankin rahapoliittiset toimenpiteet kohdistuivat suoranaisesti vain rediskonttaaviin rahalaitoksiin, so. liikepankeihin ja Osuuskassojen Keskus Oy:öön, pankki ryhtyi maaliskuussa neuvotteluihin saadakseen aikaan kaikkia rahalaitoksia koskevan kassavarantosopimuksen. Sopimus solmittiin huhtikuun lopussa, ja sen mukaan

rahalaitokset sitoutuivat suorittamaan erityisille kassavarantotileille Suomen Pankkiin määräänsä toukokuun 1961—huhtikuun 1962 aikana tapahtuneesta talletustensa kasvusta (ks. tarkemmin s. 13—14). Kassavarantotileille kertyi vuoden loppuun mennessä 4 343 milj. markkaa.

Rahalaitosten antolainaus yleisölle lisääntyi vuoden aikana kaikkiaan 110.1 mrd markkaa niiden ottolainauksen yleisöltä kasvaessa 90.7 mrd markkaa. Vuonna 1960 oli antolainauksen kasvu 112.9 mrd markkaa ja ottolainauksen 86.5 mrd markkaa. Antolainauksen ja ottolainauksen kasvun välinen ero supistui siten edellisestä vuodesta, joskin supistus oli varsin vähäinen. On syytä todeta, että liikepankkien antolainauksen kasvu oli kertomusvuonna 13 % pienempi kuin edellisenä vuonna, kun taas säästöpankkien antolainauksen lisääntyminen oli 20 % suurempi ja osuuskassojen 30 % suurempi kuin vuotta aikaisemmin. Tämä kehitys on ilmeinen osoitus siitä, että Suomen Pankin käytävissä olevilla rahapoliittisilla keinoilla voitiin vaikuttaa huomattavasti tehokkaammin liikepankeihin kuin muihin yksityisiin rahalaitoksiin.

Muista pankin rahapoliittisista toimenpiteistä on mainittava, että rahalaitosten kanssa suoritettiin termiinkauppoja valtion kassaobligatioilla entisin ehdoin varsin runsaasti vuoden aikana. Pankkivaltuusmiehet oikeuttivat johtokunnan jatkamaan talletustodistusten myyntiä (ks. s. 13), mutta käytännössä rajoitettiin tarvittaessa uusimaan erääntyvät todistukset. Kertomusvuoden lopulla Suomen Pankki jatkoi yksityisten asiakkaitensa luottojen siirtämistä muille rahalaitoksille. Liikepankkien ja Vientiluotto Oy:n kanssa edellisenä vuonna sovittu järjestely keskipitkien vientivekselien erikoisehdoin tapahtuvasta rediskonttaamisesta ei vielä kertomusvuonna johtanut käytännöllisiin luottotoimenpiteisiin, vaikkakin liikepankit jo olivat antaneet melkoisesti vientiluoilupauksia. Vuoden aikana pankki osallistui kiinteästi uuden vientiluotto- ja vientitakuujärjestelmän suunnitteluun.

Suomen Pankin aloitteesta oli jo vuonna 1960 ryhdytty Maailmanpankin kanssa neuvotteluihin pitkäaikaisen lainan saamiseksi puunjalostusteollisuuden investointeihin. Neuvottelut johtivat kertomusvuonna siihen, että Maailmanpankki myönsi Mortgage Bank of

Finland Oy:lle 25 milj. USA:n dollarin suuruisen lainan käytettäväksi ehdotettuun tarkoitukseen (ks. tarkemmin s. 16—17).

Tässä yhteydessä mainittakoon vielä, että Suomen Pankki ryhtyi kertomusvuonna toimenpiteisiin rahanuudistuksen toteuttamiseksi vuoden 1963 alusta. Tarkoituksena on tuolloin siirtyä suurempaan rahayksikköön, joka olisi sata kertaa niin suuri kuin nykyinen. Perinteellinen „markka” säilytettäisiin silti rahayksikön nimenä. Rahalaitoksia uudistettaessa luovutettiin samalla muodollisesti kultakannasta, jonka noudattamisesta Suomen Pankki on marraskuusta 1931 lukien ollut määrääksikin asetuksin vapautettu. Ehdotusta ja sen käsittelyä on yksityiskohteisemmin selostettu sivuilla 14—15.

Yhteenvedo pankin tilan kehityksestä

Pankin omaisuustaseessa kertomusvuoden aikana tapahtuneita muutoksia ja niiden merkitystä rahapolitiikan kannalta valaisee viereinen asetelma. Siinä on tilit jaettu luonteensa nojalla muutamaaan pääryhmään ja tiliryhmien sekä niihin sisältyvien tärkeimpien tase-erien osalta on osoitettu, vaikuttivatko niiden muutokset liikkeessä olevaa setelistä lisäävästi (+) vai vähentävästi (—).

Asetelman mukaan huomattavin ekspansioivinen tekijä oli ulkomaisten saatavien kasvu nettomääräisesti 6.7 mrd markalla. Myös valtion tilien kehitys vaikutti lievästi setelistä lisäävästi, kun taas yksityisten tilien ja erinäisten muiden tilien muutosten vaikutus oli jossain määrin kontraktiivinen. Yhteensä nämä tilitapahtumat lisäsivät keskuspankkirahan määrää asetelman mukaan 5.9 mrd markkaa. Liikkeessä oleva setelistö kasvoi kertomusvuoden aikana 11.0 mrd markkaa ja pankkien maksuvalmius suhteessa Suomen Pankkiin heikkeni kaikkiaan 5.1 mrd markkaa.

Asetelman antamaa kuvaa keskuspankkirahan määrän kehityksestä häiritsevät huomattavasti eräät poikkeukselliset tekijät. Ensimmäinen kertomusvuoden viimeinen päivä sattui sunnuntaiksi, mistä seurasi, että seteleitä jäi vuoden lopussa liikkeeseen tavallista enemmän. Tammikuun alkupuoliskolla 1962 setelistö vähenikin peräti 8.2 mrd markkaa, kun vastaava vähennys vuoden 1961 alussa oli ollut vain 3.4 mrd markkaa. Toi-

	Muutos mrd mk
<i>Ulkomaiset tilit</i>	
Kulta- ja valuuttavarannon lisäys ..	+3.3
Ulkomaisten vekselien ja obligatioiden lisäys	+2.0
Muut erät, nettomuutos	+1.4
	+ 6.7
<i>Valtion tilit</i>	
Vakuttamislainan vähennys	-2.5
Varmuusvarastoluoton vähennys	-2.9
Valtion shekkitalin vähennys	+6.1
Vientimaksulainat	+0.2
	+ 0.9
<i>Yksityisten tilit</i>	
Kotimaisten markkamääräisten vekselien vähennys	-0.1
Kotimaisten ulkomaanrahan määräisten vekselien vähennys	-1.1
Muut erät, nettomuutos	+0.2
	- 1.0
<i>Erinäiset tilit</i>	
Talletustodistusten vähennys	+0.2
Arvonjärjestelytilien lisäys	-0.4
Omien varojen lisäys	-1.2
Muut erät, nettomuutos	+0.7
	- 0.7
	Yhteensä + 5.9
<i>Suhde pankkeihin</i>	
Rediskontattujen vekselien lisäys ...	+8.9
Pankkien shekkitalin vähennys	+1.1
Kassavarantotilien lisäys	-4.3
Obligaatioiden termiiniostot, nettomuutos	-0.6
	+ 5.1
Yhteensä = liikkeessä olevien setelien lisäys	+11.0

seksi on todettava, että valtion tulo- ja omaisuusveron palautukset suoritettiin vuoden vaihteessa 1961/1962 huomattavasti nopeamassa tahdissa kuin vuodenvaihteessa 1960/1961. Lähinnä tästä johtui, että kun valtion shekkitali vuoden 1961 tammikuun alkupuoliskolla oli supistunut 3.6 mrd markkaa, se vastaavana aikana vuoden 1962 alussa kasvoi 3.2 mrd markkaa. Tässä kuvatut poikkeussyyt heijastuivat tietenkin myös rahalaitosten aseman kehitykseen kyseisissä vuodenvaihteissa.

Keskuspankkirahan määrän muutoksista saadaankin varsin toisenlainen kuva, jos vertailuajaksi kalenterivuoden 1961 sijasta otetaan vuoden pituinen ajanjakso alkaen tammikuun puolivälistä 1961. Tuona aikana keskuspankkirahan kehitys osoittaa 3.6 mrd markan supistusta, rahalaitosten maksuvalmius suhteessa Suomen Pankkiin 9.8 mrd markan heikentymistä ja liikkeessä oleva setelistö 6.2 mrd markan kasvua.

Otettaessa huomioon edellä selostetut sattuinaitekijät voitaneenkin esitetyt luvut tulkita siten, että keskuspankkirahan tarjonnan kehityssuunta oli kertomusvuoden aikana lievästi aleneva. Kokonaiskysynnän kasvu, mitä lisäsi rahalaitosten runsaskätinen luotonanto, enensi tuontia ja sitä tietä rajoitti valuuttavaramannon kasvun varsin vähäiseksi. Valtionaloudessa suoritettujen runsaasti menojen lisäykset ylittivät sen valtion tulojen kasvun, joka automaattisesti seurasi kokonaisaktiiviteetin kasvusta. Kun setelistö lisääntyi korkeasuhdanteen aiheuttaman maksuvälineiden tarpeen kasvun vuoksi, rahalaitosten velka Suomen Pankille kasvoi myös setelistön lisäyksen määrällä.

Valuuttakurssit ja pankin ulkomaiset suhteet

Viereisessä asetelmassa on esitetty Suomen Pankin vuosien 1960 ja 1961 lopussa noteeraamat viralliset valuuttakurssit. Niiden valuuttojen joukkoon, joille pankki on noteerannut ns. rajoitetusti vaihtuvan kurssin, liitettiin kertomusvuoden alusta Espanjan peseta. Ne valuutat, joille kertomusvuoden aikana noteerattiin kiinteä kurssi, on merkitty tähdellä.

Kertomusvuoden aikana maksuliike ulkomaiden kanssa tapahtui lisääntyvässä määrin multilateraalilla pohjalla; maksuissa Brasilian ja Espanjan kanssa siirryttiin käyttämään vaihdettavia valuuttoja vuoden 1961 alusta ja Israelin kanssa helmikuun 17 päivästä alkaen. Kertomusvuoden päättyessä Suomella oli kaksipuolisia maksusopimuksia voimassa itäryhmän maiden ohella ainoastaan Jugoslavian, Kolumbian, Kreikan ja Turkin kanssa.

Ulkomaiset tilit

	31. 12. 60	30. 12. 61	Muutos	
Kulta	9 120	10 417	+ 1 297	13 521
Ulkomaiset valuutat	59 482	58 730	- 752	50 250
Ulkomaiset vekselit	870	996	+ 126	1 771
Ulkomaiset obligatiot	5 833	7 750	+ 1 917	4 444
Vastaavat	75 305	77 893	+ 2 588	70 536
Ulkomaiset valuuttatilit	4 057	1 339	- 2 718	1 707
Ulkomaiset markkatilit	4 241	3 768	- 473	3 532
Pitkäaikainen ulkomainen velka	10 030	9 069	- 961	7 909
Vastattavat	18 328	14 176	- 4 152	
Ulkomainen nettosaatava	56 977	63 717	+ 6 740	

		31. 12. 60	30. 12. 61
New York	1 \$	320:50	322:10
Montreal	1 Can \$	322:—	308:70
Lontoo	1 £	898:50	904:50
Tukholma	100 Skr	6 195:—	6 220:—
Oslo	100 Nkr	4 490:—	4 520:—
Kööpenhamina	100 Dkr	4 650:—	4 684:—
Frankfurt a.M.	100 DM	7 680:—	8 060:—
Amsterdam	100 Hfl	8 496:—	8 945:—
Bryssel	100 Bfr	645:—	647:—
Zürich	100 Sfr	7 442:—	7 465:—
Pariisi	100 NF	6 532:—	6 575:—
Rooma	100 Lit	51:60	51:92
Wien	100 Sch	1 232:—	1 248:—
Lissabon	100 Esc	1 120:—	1 127:—
Reykjavik	100 Ikr	843:—	749:—
Madrid	100 Ptas	—	542:—
*Praha, clearing	100 Kč	4 458:—	4 458:—
*Moskova, clearing	1 Rub	8 025:— ¹⁾	356:67
*Clearing-\$	1	321:—	321:—

1) 100 Rub (vanhaa)

Suomen ja Euroopan vapaakauppaliiton (EFTA) välisen sopimussuhteen tullessa voimaan heinäkuun 1 päivänä 1961 Suomen Pankki lievensi edelleen ns. näkymättömiin maksusuorituksiin kohdistuvaa valuutan säännöstelyä niiltä osin kuin sanottu sopimus sitä edellytti.

Koska tuonnin kasvu kertomusvuonna nojautui laajenevassa mitassa pidennettyihin maksuaikoihin ja tavaraluottoihin ulkomailta, ja koska oli syytä pelätä tällaisen kehityksen jatkuvan maan maksutasetta heikentävin seurauksin, Suomen Pankki päätti, että lokakuun 6 päivästä 1961 alkaen ilman pankin erityistä lupaa otettavaksi sallitun tavaraluoton enimmäispituus saa olla 6 kuukautta aikaisempien 12 kuukauden asemesta.

Pankin taseeseen sisältyvien ulkomaisten tilien kehitystä valaisee seuraava asetelma.

Ulkomaiset valuuttasaatavat vähenivät vuoden aikana 752 milj. markkaa lyhytaikaisten valuuttavelkojen supistuessa 2 718 milj. markkaa. Kun kultakassa kasvoi 1 297 milj. markkaa, pankin koko *kulta- ja valuuttavaranto* lisääntyi nettomääräisesti 3 263 milj. markkaa ja oli vuoden lopussa 67 808 milj. markkaa. Kuten viereisestä varannon koostumusta esittävästä asetelmasta ilmenee, kullan ja vaihdettavien valuuttojen määrä väheni yhteensä 2.6 mrd markkaa sidottujen valuuttojen lisääntyessä 5.9 mrd markkaa. Kullan ja vaihdettavien valuuttojen osuus koko varannosta aleni vuoden aikana siten 83 %:sta 75 %:iin.

Muiden ulkomaisten tilien osalta on aihetta todeta ulkomaisten obligaatioiden sal-
kun kasvu sekä pitkäaikaisen ulkomaisen velan supistuminen. Jälkimmäinen tase-erä sisältää Maailmanpankilta ennen vuotta 1956 saadut lainat, jotka Suomen Pankki edel-

	31. 12. 60	30. 12. 61	Muutos
Kulta	9.1	10.4	+1.3
Vaihdettavat valuutat	44.2	40.3	-3.9
Ei-siirrettävät EMA- valuutat	3.2	1.4	-1.8
Itäryhmän valuutat	1.7	9.2	+7.5
Muut valuutat	6.3	6.5	+0.2
Kulta- ja valuutta- varanto	64.5	67.8	+3.3

leen välitti kotimaisille yrityksille. Velan supistuminen johtui säännönmukaisista kuoletuksista. Kaikki ulkomaiset tilit mukaan luetuina pankin ulkomainen nettosaatava kasvoi vuoden aikana 6 740 milj. markkaa.

Suhde valtioon

Pankin ja valtion väliset tilisuhteet käyvät ilmi seuraavasta asetelmasta.

Valtion tilit

	31. 12. 60	30. 12. 61	Muutos
Vakauttamislaina	3 750	1 250	- 2 500
Varmuusvarastoluotto	3 581	700	- 2 881
Vastaavat	7 331	1 950	- 5 381
Shekkitili	6 187	108	- 6 079
Vientimaksutili	343	114	- 229
Vastattavat	6 530	222	- 6 308
Valtion nettovelka	801	1 728	+ 927

Valtio lunasti vuoden aikana erääntyneet vakauttamislainan obligatiot, yhteismäärältään 2 500 milj. markkaa, joten vuoden lopussa oli lunastamatta enää yksi 1 250 milj. markan obligatio, joka erääntyy vuoden 1962 maaliskuussa. Niin ikään valtio lyhensi Suomen Pankilta varmuusvarastojen hankkimiseen saamaansa vekseliluottoa nettomääräisesti 2 881 milj. markkaa, joten tämän luoton määrä väheni 700 milj. markkaan. Kun valtion shekkitili väheni 6 079 milj. markkaa ja vientimaksutililtä nostettiin vientimaksulain mukaisia lainoja 229 milj. markkaa, valtion nettovelka Suomen Pankille kas-

voi 927 milj. markkaa ja oli vuoden lopussa 1 728 milj. markkaa. Tällöin ei ole otettu lukuun niitä pankin omistamia valtion obligatioita ja velkakirjoja, jotka ehtojensa puolesta ovat markkinakelpoisia ja jotka pankki on ostanut joko valtiolta suoraan tai rahalaitoksilta.

Suoranainen luotonanto ja suhde omiin asiakkaisiin

Pankin suhteita sen yksityisiin asiakkaisiin valaisee seuraava asetelma.

Yksityisten tilit

	milj. mk		
	31. 12. 60	30. 12. 61	Muutos
Markkamääräiset vekselit	7 232	7 083	— 149
Shekkitilit	418	608	+ 190
Ulkomaanrahan määräiset vekselit	10 496	9 432	— 1 064
Muita saatavia	1 034	1 485	+ 451
Vastaavat	19 180	18 608	— 572
Shekkitilit	167	184	+ 17
Muita lyhytaikaisia velkoja	183	107	— 76
Vastattavat	350	291	— 59
Nettoluotonanto yksityisille	18 830	18 317	— 513

Luottoasiakkaille myönnettyjen luottojen käyttö kasvoi jonkin verran vuoden aikana. Sen loppupuolella luottomäärä kuitenkin huomattavasti supistui pankin siirtäessä useita asiakkaita muihin rahalaitoksiin. Markkamääräiset vekselit, jotka käsittävät pääosan pankin luotonannosta omille asiakkaille, olivatkin vuoden lopussa yhteismäärältään 149 milj. markkaa pienemmät kuin vuoden alussa. Ulkomaanrahan määräiset vekselit, jotka ovat pankin suomalaisille yrityksille välittämien ulkomaisten lainojen ka-tevekseleitä, vähenivät luottojen lyhennysten johdosta 1 064 milj. markkaa. Kokonaisuudessaan pankin luotonanto yksityisille supis-

tui asetelman mukaan 513 milj. markkaa eli 18 317 milj. markkaan.

Suomen Pankin viralliset diskonttokorot pysytettiin vuoden aikana muuttumattomina, alaraja 6 %:na ja yläraja 7½ %:na. Käytännössä veloitettiin asiakkaiden vekseleistä edelleenkin 6¾—7 %:n korko, lukuun ottamatta vientivekseleitä, joista veloitettiin 6 %.

Suhde rahalaitoksiin

Pankin ja rahalaitosten välisten tilisuh-teiden kehitys ilmenee seuraavasta asetel-masta.

Pankkien tilit

	milj. mk		
	31. 12. 60	30. 12. 61	Muutos
Vastaavat: Rediskonttatut vekselit	20 514	29 460	+ 8 946
Pankkien shekkitilit	1 683	566	— 1 117
Kassavarantotilit	—	4 343	+ 4 343
Vastattavat	1 683	4 909	+ 3 226
Pankkien nettovelka	18 831	24 551	+ 5 720

Rediskonttaukset kasvoivat vuoden aikana 8 946 milj. markkaa. Rediskonttausten viikkokeskiarvo, joka vuonna 1960 oli 12.4 mrd markkaa, oli kertomusvuonna 17.6 mrd mark-

kaa. Uutena eränä esiintyvät asetelmassa kassavarantotilit, joille kertyi 4 343 milj. markkaa. Tästä oli liikepankkien osuus 2 079 milj. markkaa, Postisäästöpankin 437 milj.,

Setelistö

Korkeasuhdanteen aiheuttama maksuväli-neiden tarpeen kasvu johti liikkeessä olevan setelistön jatkuvaan lisääntymiseen. Vuoden lopussa setelistö oli 83 706 milj. markkaa eli 10 971 milj. markkaa suurempi kuin vuo-den alussa. Lisäyksen suuruus johtui kuit-tenkin osittain eräistä satunnaistekijöistä (ks. s. 5). Setelistön tason nousua kuvaa paremmin setelistön viikkokeskimäärä, joka oli 74 676 milj. markkaa oltuaan 67 235 milj. markkaa edellisenä vuonna.

Setelinanto-oikeus ja sen käyttö

Setelinanto-oikeutta ja sen käyttöä valai-see seuraava asetelma.

säästöpankkien 1 321 milj., osuuskassojen 463 milj. ja säästökassojen 43 milj. markkaa.

Rediskonttausten peruskorko oli vuoden aikana ennallaan eli 6¾ %. Rediskonttauk-sista veloitettavan lisäkoron muutoksia on selostettu edellä s. 3—4.

Asetelmaan eivät sisälly pankkien Suo-men Pankille termiiniehdoin myymät valtion kassaobligaatiot. Näitä oli Suomen Pankin omistuksessa vuoden lopussa 800 milj. markkaa eli 1 095 milj. markkaa vähemmän kuin vuoden alkaessa. Supistus johtui osittain siitä, että toinen valtion 3 000 milj. markan määräsistä kassaobligaatiolainoista erääntyi vuoden viimeisenä päivänä.

Asetelmassa ei myöskään ole otettu lukuun Mortgage Bank of Finland Oy:n tiliä. Tämä tili, joka taseessa on kirjattu „muihin lyhyt-aikaisiin velkoihin”, kasvoi vuoden aikana 158 milj. markasta 1 249 milj. markkaan.

Setelinantotase

	milj. mk		
	31. 12. 60	30. 12. 61	Muutos
Setelinanto-oikeus			
Ensisijainen kate	75 305	77 893	+ 2 588
Toissijainen kate	41 992	47 225	+ 5 233
Yhteensä	117 297	125 118	+ 7 821

Setelinanto-oikeuden käyttö

Liikkeessä olevat setelit	72 735	83 706	+ 10 971
Lyhytaikaiset velat	16 676	7 321	— 9 355
Shekkiluotoista nostamatta	978	885	— 93
Setelinantovara	26 908	33 206	+ 6 298
Yhteensä	117 297	125 118	+ 7 821

Setelinanto-oikeus kasvoi 7 821 milj. markkaa, mikä pääasiallisesti johtui toissijaiseksi katteeksi hyväksyttävien rediskontattujen vekselien lisääntymisestä. Setelinanto puolestaan kasvoi vain 1 523 milj. markkaa. Liikkeessä oleva setelistö tosin lisääntyi huomattavasti, mutta samanaikaisesti supistuivat muut setelinannoksi luetut velat, ennen kaikkea valtion shekkitili. Setelinantovara suureni

siten 6 298 milj. markkaa ja oli vuoden lopussa 33 206 milj. markkaa.

Tilinpäätös

Edellä esitetyn tiliaseman tarkastelun täydennykseksi esitetään seuraavassa pankin omaisuustase kokonaisuudessaan.